

Zemětřesení v Turecku a Sýrii: půl roku poté

8.8.2023 - Zaynab Mayladan | Člověk v tísni

Jen v Turecku si zemětřesení vyžádalo přes 57 000 obětí a 297 lidí je pohřešovaných.

Dalších 107 204 lidí v 11 ze 17 zasažených oblastí utrpělo zranění. Zemětřesení zanechalo následky na nejméně 15,7 milionu lidí a 4 milionech budov. Zničeno bylo přibližně 345 tisíc bytů a z mnoha škol a nemocnic zbyly jen trosky. Nespočet jednotlivců a rodin dodnes žije v provizorním bydlení a musí přežívat ve stanech a kontejnerových domcích.

Boj s extrémním počasím bez domova

Pro mnoho lidí bylo zemětřesení ještě o to horší, že se z nich stali vnitřní uprchlíci a jejich přístřeší mnohdy špatně odolávala nepříznivým povětrnostním podmínkám. Proto pro ně bylo zemětřesení o to více zničující. Těhotná Syřanka Mariam*, matka tří dětí v Adiyamanu, vyprávěla o náročném životě ve stanu během mrazů a horkého léta. „*Chceme se odstěhovat, než přijde zima,*“ říká. „*Náš dům zničilo zemětřesení, takže jsme se museli přestěhovat do tohoto stanu. Prožili jsme hrůzy, protože celou dobu pršelo a přišly povodně.*“

Mnoho rodičů se snaží adaptovat na nový život, ale trauma se přenáší i na děti, které vedle stávajících potíží zažívají ještě další trápení. „*Moje děti mají ze zemětřesení trauma a nechtějí se už nikdy vrátit do domu mezi čtyři stěny,*“ dodává Mariam. „*Stále z toho mají noční můry a neustále o tom mluví,*“ dodává.

„*Nechci se vrátit do domu, protože se rozpadá,*“ říká Mariamino dítě.

Mariam byla ve čtvrtém měsíci těhotenství, když jejich čtvrť v Turecku zasáhlo zemětřesení. Žili v pronajatém bytě a byli spokojení a šťastní. „*Turecká vláda nám poskytla vše, včetně vody, vzdělání a bezplatného zdravotnictví,*“ říká.

„*Mysleli jsme si, že už budeme žít v klidu a nikdy jsme nečekali, že se staneme znovu vnitřními uprchlíky.*“

Mariam měla se svou rodinou jiné plány. Před mnoha lety utekli z rodného Idlibu v Sýrii do Turecka poté, co byl jejich dům během války zničen. „*Když přišlo zemětřesení, prožili jsme to znovu a bylo to horší než válka, zvláště teď, když máme děti,*“ vysvětluje. „*Nyní jsme znovu vnitřními uprchlíky, právě když jsme si mysleli, že jsme zase začali žít normálně.*“

Turecká vláda plánuje přestěhovat lidi ze stanů do kontejnerových domků a nakonec do domů. „*Na začátku výstavby tábora žilo v této oblasti (Adiyaman) 16 000 lidí. Nyní se jejich počet snížil na 5 000 poté, co se mnozí přestěhovali do kontejnerových domků nebo do domů příbuzných,*“ říká jeden z guvernérů Adiyamanu.

„*Teď je tu asi tisíc kontejnerů. Vyřešit otázku bydlení je velmi náročné, protože zemětřesení postihlo 11 velkých měst v Turecku,*“ dodává.

Čtyřicetiletý Adel sedí ve slunečním žáru a pomáhá mnoha rodinám ve stanových městečkách v tureckém Adiyamanu. „*Před zemětřesením jsem pracoval jako elektrikář,*“ říká. „*Teď jsem o práci*

přišel, ale lidem postiženým zemětřesením zavádím zdarma elektrické rozvody.“

Adelovi se to nestalo poprvé. Poté, co musel během syrské války odejít z rodného Aleppa, uprchl do Turecka. Po zemětřesení se musel stěhovat nanovo. Nyní žije ve stanovém městečku, kde instaluje zdarma elektrické rozvody lidem, které postihlo zemětřesení.

S velkorysou podporou organizací Stichting Vluchteling (SV) a USAID & Concern Worldwide jsme podpořili více než 4 000 domácností, včetně domácností Mariam a Adela, a to konkrétně distribucí základních hygienických balíčků a instalací mobilních záchodů ve stanových městečkách v Turecku.

Povstání z trosek

Zemětřesení nezničilo pouze budovy, ale narušilo i pracovní trh, což se dotklo přibližně 700 000 lidí a 35 000 malých a středních podniků. Mezinárodní organizace práce (ILO) uvádí dalekosáhlé důsledky, které mají dopad na nezaměstnané pracovníky a ty, kteří jsou na nich závislí.

Kolem trosek po zemětřesení se v centru Adiyamanu objevuje tržiště. Majitelé malých a středních podniků se snaží postavit na vlastní nohy díky finanční podpoře, kterou jim Člověk v tísni poskytuje. Tyto granty jim umožňují oživit jejich podnikání a začít opět normálně žít.

ČVT usnadnil růst místních podniků v Turecku tím, že poskytl granty na malé podniky více než 1500 jednotlivcům, včetně Tunjaye, Omera a Gibraela. Projekty obnovy zdrojů obživy byly umožněny díky štědré podpoře organizací Bobcat, Stichting Vluchteling (SV), King Baudouin Foundation (KBF) a tchajwanského ICDF.

"Během několika vteřin se vše, na čem jsem pracoval, změnilo v trosky."

Pro Gibraela mělo být řeznictví splněným snem

„Zemětřesení přišlo v den, kdy jsem svůj obchod otevřel. Přišel jsem o všechno,“ říká Gibrael, 33letý Turek, který žije v Adiyamanu.

Gibrael už pracoval jako řezník mnoho let, než se rozhodl, že bude provozovat vlastní řeznictví. *„Provozovat vlastní řeznictví byl můj sen. Pouhý den před zemětřesením jsem obchod uklidil a vybavil před otevíračkou,“* říká. Když došlo k zemětřesení, Gibrael se nejprve vydal zkontrolovat svou rodinu. Jeho dům byl mírně poničen, ale rodina byla naštěstí v pořádku. Vydal se do obchodu a obával se nejhoršího. *„Z vybavení, uzenin a vize, kterou jsem měl po celá léta, zbyly jen trosky. Byl to pohled, který mi zlomil srdce,“* vysvětluje Gibrael.

„Konečně jsem si splnil svůj sen, jen abych ho vzápětí viděl rozpadlý na tisíc kousků.“

Gibrael okusil úspěch – i když jen krátký – a věděl, že to dokáže znovu. S láskou a podporou své rodiny a finanční podporou Člověka v tísni našel sílu svůj obchod znovu otevřít. *„Největší obavy jsem měl z toho, že se budu muset vrátit k práci v cizích obchodech. Měl jsem štěstí, že jsem získal tento grant a mohl znovu otevřít svůj obchod,“* dodává.

Postupem času se obchod začal znovu formovat a zákazníci, kteří jej kdysi navštívili v den otevření, se vrátili. *„Začínám pomalu. Jak vidíte, nemám moc zásob. Doufám, že za pár let získám mezi místními dobrou pověst,“* doplňuje.

„Viděl jsem svůj dům v demolici. Bolí to.“

Tunjay, 28letý turecký majitel holičství, zažil po zemětřesení krach svého podniku. *„Měl jsem tento*

obchod pět let a měl jsem tři zaměstnance. Ted' začínám od nuly," říká Tunjay.

Po zemětřesení a před podáním žádosti o náš grant musel pracovat jako stěhovák, aby získal peníze a uživil rodinu. Pracoval také jako pojízdný holič pro své bývalé zákazníky.

„Poté, co jsem požádal o podnikatelský grant poskytovaný Člověkem v tísní, jsem dostal 20 000 tureckých lir, které mi umožnily nakoupit vše, co jsem mohl, na holičské potřeby. Chybí mi sice nějaké vybavení, ale alespoň ted' mohu pracovat," vysvětluje Tunjay. „Přál bych si, abych se mohl vrátit do své předchozí provozovny. Byl jsem známý ve svém okolí a měl jsem hodně zákazníků.“

Tunjayovi staří zákazníci a přátelé ho v novém holičství opět vyhledávají. Otevřel ho v Adiyamanu a díky naší pomoci může začít své podnikání obnovovat.

„Nevěřicně jsem zíral na ruiny, které zbyly z mého milovaného květinářství.“

Dlouhých osm let bylo Omerovo květinářství oázou klidu. Osmapadesátiletý Turek, který kdysi vlastnil květinářství a kosmetický salon, žíví ženu a pět dětí.

„Po zemětřesení jsem přišel nejen o oba podniky, ale byl zničen i můj dům," říká Omer. „Nevěděl jsem, co mám dělat, přišel jsem o všechno.“

Navzdory neúspěchům byl Omer odhodlaný obnovit rodinný dům a začít znovu, a tak začal s rekonstrukcí a požádal o grant pro podnikatele. Dva měsíce po zemětřesení otevřel s pomocí svého syna podobný obchod na námi podporovaném tržišti v Adiyamanu.

Otevření květinářství nebylo pro Omera jen obchodním rozhodnutím, ale i projevem vášně a zdrojem radosti.

„V květinářství jsem pracoval od malička a moc se mi to líbilo. Jsem šťastný, že jsem si mohl otevřít vlastní obchod.“

„Zatím jsem úplně na začátku. Snažím se svůj obchod propagovat a udržet si stále zákazníky," uzavírá Omer.

Od 6. února 2023, kdy Tureckem otráslo ničivé zemětřesení, jsme v Turecku a severozápadní Sýrii podpořili více než 200 000 osob, kterým jsme zajistili přístřeší, peníze, opravy vodovodních řadů, hygienické balíčky, psychosociální podporu, pomoc na přečkání zimy a podporu v oblasti potravinové bezpečnosti.

*Jméno bylo z důvodu ochrany změněno

<http://www.clovekvtisni.cz/zemetreseni-v-turecku-a-syrii-pul-roku-pote-10568gp>